

Till Morkarla, Älvkarleby, Österlövsta och Tegelsmora

Upplands fornminnesförenings höstutflykt 1956

Söndagen 30 sept. 1956 ägde Upplands fornminnesförenings höstutflykt rum, varvid två fullsatta bussar styrde färden mot nordost. Vid Morkarla nyrestaurerade kyrka, där det första uppehållet gjordes, hälsades utflyktsdeltagarna av färdledaren landsantikvarie Sundquist. Komminister Hans Svensson uttalade välkomstord till en bygd, som så sällan nås av utsocknes, och bjöd alla stiga in i den lilla 1400-talskyrkan. Om kyrkans byggnadshistoria och om den senaste restaureringen berättade pastor Svensson. Detaljerat demonstrerades de intressanta efterreformatoriska valvmålningarna från 1500-talets slut. Över Österby bruk och Leufsta bruk

Bild 1. Komminister Hans Svensson talar om Morkarla kyrka och dess målningar från 1584.

Bild 2. Från vilopausen vid Älvkarleby stämmingsrika hembygdsgård.

gick färden vidare till Älvkarleby. Vid Gammelgården intill kyrkan mötte representanter för Älvkarleby hembygdsgård. Om hembygdsgården, som färdigställdes 1930, och om dess byggnader och samlingar berättade maskinist Klockare. I Nedergården mötte stämmingsfulla rumsinteriörer och i Ibäcksgården mittemot kunde musealt ordnade föremål och arkivalier av olika slag studeras. Berättigat intresse väckte den av Daniel Skärberg uppförda brudkammaren, flyttad hit från Gårdskär. Sedan var och en avnjutit sin medhavda lunch var det tid för uppbrott. Landsantikvarien framförde deltagarnas tack för det trevliga mottagandet och den välsmakande frukt som hembygdsgården bjudit på. Vid Carl XIII:s bro över Dalälven gjordes nästa uppehåll. Landsantikvarien berättade om laxfiskets stora betydelse på denna plats redan under medeltiden och vasatiden samt om förspelet till brons tillkomst år 1816. Till sist berördes den nuvarande brons konstruktion och återuppförande med den gamla som förebild.

På återvägen mot Uppsala besågs Österlövsta nyrestaurerade kyrka under kontraktsprosten Torsten Linds ciceronskap. Ingående skildrades kyrkans olika byggnadsskeden, skadegörelsen vid rysshärjningarna 1719,

Bild 3. Österlövsta kyrkas sirliga västfront fångar intresset.

återuppbyggandet under landshövding Charles de Geers tid samt den senaste restaureringen. Kyrkans silver och textilier demonstrerades liksom Charles de Geers gravkor i kyrkans östligaste del. På slingrande vägar förbi Hillebola och Åkerby bruk nåddes Tegelsmora kyrka och prästgård. Genom vänligt tillmötesgående från kyrkoherde och fru Svennas kunde de intressanta inredningarna i prästgården studeras. Om prästgårdars utformning under äldre tid och om Tegelsmora prästgård i synnerhet berättade amanuens Anna-Märta Berg. De upptäckter som gjordes vid prästgårdens restaurering 1954–55 beskrevs och de återställda målade inredningarna analyserades och hänfördes dels till den gustavianska tiden och dels till empire- eller Karl Johanstiden.

Från Tegelsmora gick färden mot Uppsala förbi Örbyhus och Vendel. Vid återkomsten föreföllo alla nöjda och glada över vad dagen bjudit i fråga om kulturhistoriska sevärdheter i en i höstfärger prunkande och solmättad norduppländsk natur.